

Tálas Péter

Az iráni feladvány

Anukleáris kérdésekkel foglalkozó mértékadó szakértők között konszenzus van abban, hogy Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) Iránról szóló 25 oldalas legutóbbi jelentése egyetlen újdonságot tartalmaz: minden korábbinál erőteljesebben feltételezi, hogy az iráni atomprogram katonai jellegű is lehet. Ez alapján legfeljebb az jelenthető ki, hogy Irán úgynevezett atomfegyver-küszöbországgá akar válni. Ilyen ország van néhány, például Japán – hogy egy olyat említsünk, amelynek társadalmá határozottan ellenzi az atomfegyvereket.

Izrael politikai vezetői már a NAÜ-jelentés előtt határozott tiltakozásukat fejezték ki, nem zárva ki egy esetleges katonai támadást sem, az iráni atomlétesítmények ellen. Ez az opció nem először merült fel, eddig azonban a szakértők helyezték nyíltan kilátásba, az izraeli vezetők legfeljebb csak nem tiltakoztak ellene. Attól persze, hogy több izraeli politikus is nyíltan beszélt róla, ez most sem több verbális politikai fenyegetetésnél egy olyan Izrael részéről, amelynek biztonságát az arab tavasz stratégiai szempontból igen rosszul érintette, és a jelenleginél szigorúbb Irán elleni szankciókat kíván elérni.

Számos ok tesz valószínűtlenné egy Irán elleni támadást.

Ha valóban erre készülne Izraelben, azt aligha jelentenék be, s még kevésbé folytatnának róla szinte nyílt vitát. Egy ilyen nagyszabású támadás nem hajtható végre Washington jóváhagyása nélkül, az izraeli gépeknek ugyanis az Öböl-térségben állomásozó amerikai haderő logisztikai támogatására van szükségük. Márpedig az Egyesült Államoknak ma nem érdeke egy ilyen támadás.

Barack Obama az elnökválasztás előtt aligha támogathat egy olyan akciót, amely nem kap ENSZ-felhatalmazást (márpedig Oroszország és Kína megvétóznának minden katonai akcióra vonatkozó BT-határozattervezetet). Irán igen súlyos kellemetlenségeket okozhat az Egyesült Államoknak Irakban, ahonnan Obama az év végéig ki akarja vonni csapatait, és Afganisztánban is, ahol jövőre 30 ezer fővel kívánja csökkenteni az amerikai katonák létszámát. Nem is szólva arról, hogy egy Irán elleni támadás – a környező országok muszlim társadalmait radikalizálva – alighanem épp Teherán befolyását növelné meg, s Izrael és az Egyesült Államok számára tenné bizonytalanabbá és kiszámíthatatlannabbá a térséget. Végül ilyen támadás komoly gazdasági problémákat okozna: az egekbe lökné az olajárakat (különösen, ha Irán megpróbálná lezárni a Hormuzi-szorost).

Az persze vitathatatlan, hogy Irán esetleges katonai atomprogramja komoly probléma. Nem az atomfegyver bevetése miatt (mivel iráni külpolitika reálpolitika, erre nem kerülhet sor), s nem is a nukleáris terrorizmus miatt (Pakisztánban is vannak atombombák, s bőven van terrorista is). Azért komoly probléma, mert az iráni atombomba a térségben egy új atomfegyverkezési versenyfutást indíthat el, s jelentősen módosítaná a jelenlegi stratégiai erőviszonyokat. Ma Iránnal szemben egyetlen cél látszik reálisnak: megtartani a küszöbállami szinten, s hivatalosan is elismerni regionális nagyhatalmiságát. Már csak azért is, mert arra nem volt még példa, hogy katonai erővel bárkit is sikerült volna lebeszélni arról, hogy atomfegyverhez jusson. ■